

מחשבה קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

יומא דף עב

רבינו בחיי שמות כו, טו וע"ד הקבלה עצי שטים עומדים, כלשון (ישעיה ו) שרפים עומדים ממעל לו, והזכיר עומדים, על הכחות העליונים, שאין לך דבר במשכן וכליו שלא יהיה מצוייר למעלה, שנאמר (שמות כה) את תבנית המשכן ואת תבנית כל כליו, וכן אמר דוד ע"ה (דברי הימים א כח) הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל כל מלאכות התבנית, וכתוב (שם) ותבנית כל אשר היה ברוח. והענין לומר כי אע"פ שהמשכן והמקדש עתידין ליחרב, וכלי הקדש הגופניים עתידים שיאבדו בגולה, אין להבין שכשם שפסקו למטה כך פסקו למעלה תבניתם ודוגמתם ח"ו, אבל הם עומדים וקיימים לעולם, ואם פסקו למטה עתידים לחזור לקדמותם, וזהו מאמר רז"ל במסכת סוכה (מה:): פרק לולב וערבה, וכן במסכת יומא (עב.) סוף פרק בא לו כהן גדול, עצי שטים עומדים, שמעמידים את צפויין, שמא תאמר אבד סברן בטל סכויין, ת"ל עצי שטים עומדים, שעומדין לעולם ולעולמי עולמים. קרא צפויין הכח שהם מצפים לו, ומה שאמר שהן מעמידין אותו הכח, תלה הגדול בקטן, ושמא תאמר מאחר שהן מעמידין אותו, כשאבדו למטה אבד סברן למעלה, כלומר שאבד אותו הכח שהן מקוים, או שמא בטל הכח שמשקיפים לו, ת"ל עומדים, לעולם ולעולמי עולמים.

מהר"ל גור אריה שמות כה, יא והקשה הראב"ע (סוף פסוק י), כיון שהיה צריך על כל פנים להיות עושה שלשה ארונות, שנים של זהב ואחד של עץ, יעשה אחד של זהב¹⁵⁷, שרז"ל נתנו כבר טעם במדרש (מנחם ויקהל ז), לפי שהתורה נקראת "עץ חיים" (משלי ג, יח)¹⁵⁸, לכך היה הארון של עץ. ודבר זה דבר עמוק, כי התורה נקראת "עץ חיים למחזיקים בה" (שם), לפיכך היה הארון של עץ, כי העץ הוא נטיעה קיימת¹⁵⁹, כך דברי תורה הם מתחברים ונטועים דבקים עם השם יתברך¹⁶⁰, והוא¹⁶¹ קיים נצחי, ובשביל זה הוא¹⁶² קיים לעד¹⁶³. ואילו הזהב, אף על גב דהוא חשוב¹⁶⁴, אינו נטיעה. אבל הציפוי הוא של זהב¹⁶⁵, והוא טעם מופלא להיות הדבר הנראה של זהב, על שם "אורך ימים בימינה ובשמאלה עושר וכבוד" (משלי ג, טו), וידוע כי ה"אורך ימים" הוא עולם הבא¹⁶⁶, שאינו נראה, "עין לא ראתה אלהים זולתך" (ישעיה סד, ג)¹⁶⁷, ולפיכך העץ, המורה על הנטיעה הנצחית¹⁶⁸. היה מכוסה ונעלם. ואילו הכבוד יש לו בעולם הזה, והוא נראה¹⁶⁹. ולפיכך היה של עץ בתוכו, והיה נראה העושר והכבוד¹⁷⁰. ועוד, כאשר תבין

רבי צדוק הכהן תקנת השבין אות ט'

כי יכיו לאגודה אחת, וסארון. סכוא משכן כמורה רומז לת"מ גם הוא. מפלי שטים אלא שמלופס זהב מכית ומכמוץ ודרשו מזה [יומא ע"ב ב] לת"מ סיב' תוכו כצרו, סיינו יראחו בקודמת לחכמתו כידוע מזה"ק דזהב דרגא דילחק רומז ליראה וסוף מנחון וכמ"ס [בר"פ קנין חורה] ומלכשתו ענוה ויראה, וזכו כמשל לחפמחות החילונות [כשנת לא רע"ב] וגם בפנימיותו כמ"ס [ביומא טס] על פסוק ולב אין דהיראה שמים כחמקי הלב, וכזה נתקן הפלי שטים שניחוס שאין נראה כלל זכאלו הכל זהב: